

РЕЦЕНЗИЯ

**От професор доктор Момчил Любенов Георгиев
от Национална музикална академия „Проф. Панчо
Владигеров“**

професионално направление

8.3 „Музикално и танцово изкуство“

за придобиване на научната степен

„доктор“ по професионално направление

8.3 „Музикално и танцово изкуство“

кандидат Етиен Херцел Леви

**Тема на дисертацията: „МУЗИКАЛНИ ПЕВЧЕСКИ
ФОРМАТИ В БЪЛГАРИЯ: МЮЗИК АЙДЪЛ, Х-ФАКТОР И
КАТО ДВЕ КАПКИ ВОДА“**

**В изпълнение на заповед № 3-РК-39/7.11.2023 година на
Ректора на Нов български университет проф. д.н. Пламен
Дойнов**

Огромният образователен и музикално-изпълнителски професионален опит на докторанта е във от съмнение и аз съм отлично запознат с него. Имам честта и удоволствието да познавам Етиен Леви от ученическите ни години, когато беше пианист и вокал на джаз-рок групата на софийското музикално училище „6+3“, в която и аз се подвизавах впоследствие. Още след завършването на Българската държавна консерватория (сега Национална музикална академия „Проф. Панчо Владигеров“) последователно със степените „Бакалавър“ и „Магистър“ (1991), професионалният му път е на активен солов изпълните и участник във вокални групи като емблематичната „Трик“, белязан и с множество награди у нас и зад граница. Но вече 25 години той щастливо съчетава сцената и записите с преподавателска дейност, в която прилага и предава огромния си опит на млади таланти последователно в Националната музикална академия и Нов български университет, и с това успешно се занимава

и до днес. Това го довежда до участие, журиране и менторство в различни музикални формати от 2007 година насам. Именно на тези формати е посветена и представената разработка, като като разнообразните аспекти и превъплъщения му позволяват в нея да анализира, съпоставя и аргументира и на теоретично ниво практическите си дейности и наблюдения. В този смисъл като отправни точки на дисертацията в еднаква степен могат да бъдат изведени както емпиричните наблюдения, анализи и изводи, така и принципите, правилата и резултатите (позитивни и негативни) при провеждане на тези музикални формати.

Нароилите се многобройни формати в различни телевизии, зрителският интерес и изпълнителските постижения на изпълнителите, задачите на журитата и менторите, значението на тези формати за развитието на артистичната кариера и качества на певците, определят **актуалността на това изследване**. Предложеният дисертационен труд съдържа общо 139 страници, структуриран е в увод, четири глави и заключение с 2 приложения в табличен вид, отделени са приносите на разработката, също така има 10 илюстративни диаграми и 377 пояснения под черта. Приложен е огромен списък на 10 страници на ползваната литература и източници (на български, руски, румънски, испански и английски езици). Авторефератът е в обем от 31 страници сбит текст, стегнато поднесени са всички съществени моменти на дисертацията, съответства на основните положения и приносите и към него нямам забележки.

Ролята на **Увода** е да ни въведе в проблематиката, включително и чрез отбелязване на причините за интереса на автора към нея. Посочени и добре изяснени са **основната цел, задачи и методологията**. Още тук мога да кажа, че поставените задачи са

изпълнени успешно. А те са:

1. Да се проследи историята на телевизионните певчески формати.
2. Да се проучат и опишат форматите, реализирани в България и участниците в тях – водещи, жури, изпълнители.

3. Да се проследи ефективността на вокалната подготовка на изпълнителите в „Мюзик айдъл“ и „Х-фактор“ за постигане на оптимално развитие на вокално-изпълнителските им умения.

4. Да се проследи реализацията на победителите от форматите „Мюзик айдъл“ и „Х-фактор“ като вокални изпълнители след участието им във форматите.

5. Да се проследи значението на вокалната подготовка на изпълнителите във формата „Като две капки вода“ за усъвършенстване на техните изпълнителски умения и повишаване качеството на вокалните им превъплъщения.

В Първа глава е изчерпателно представен контекста на изследването и е проследена същността и историята на оригиналните международни музикални певчески формати. Разгледани са предпоставките за възникване на музикалните риалити формати; музикални певчески формати по света – *Pop Idol*, *X-Faktor*, *The Voice*, *Tu kara me suena* (Като две капки вода), и накрая зараждането и развитието на певческите формати в България.

Втората глава е посветена на телевизионните певчески формати, насочени към откриване на нови таланти. Разгледани са същността и специфичните особености на форматите *Мюзик айдъл* и *Х-фактор*, проследява се и реализацията на победителите.

Трета глава на базата наличния опит на докторанта разглежда

вокалната работа с участниците от форматите *Мюзик айдъл* и *Х-фактор*. Описани са същността на вокално-изпълнителската дейност и вокалната подготовка на участниците. Представени са резултатите от вокалната работа, направен е сравнителен анализ на резултатите от двата формата.

Четвърта глава представя същността на телевизионния формат *Като две капки вода* - журито, участниците, тяхната вокална подготовка и резултатите от нея.

В хода на изложението логично следват и обособените приноси на разработката, с които напълно съм съгласен:

1. Направен е исторически преглед на известните ни музикални певчески формати, съобразно последователността на тяхната поява във времето. Анализирани са предпоставките за тяхното възникване. Описани са подробно форматите „Поп айдъл“, „Х-фактор“, „Гласът“ и „Като две капки вода“ в България. Систематизирани са изданията на форматите съобразно броя на сезоните в различните страни. Аргументирана е появата на телевизионните певчески формати в България.
2. Това е първо изследване в България за установяване ефективността на вокалната подготовка по време на участието на изпълнители във форматите „Мюзик айдъл“ и „Х-фактор“.
3. Описана е вокалната работа с участниците стъпка по стъпка и са изведени резултати, които потвърждават ефективността на вокалната им подготовка. Увоените знания, умения и компетентности участниците прилагат впоследствие успешно в своите музикални изяви.
4. Проследена е реализацията на победителите от „Мюзик айдъл“ и „Х-фактор“ след приключване на участието им във форматите, която доказва ролята на предаването за тяхната

последваща успешна кариера.

5. Резултатите от проведената вокална работа с участниците в „Като две капки вода“ доказват значението ѝ за подобряване на уменията им и повишаване качеството на вокалните превъплъщения на участниците.
6. Докторската работа предлага голяма събирателска работа с един сериозен преглед на активните и най-атрактивни артисти (певци и не певци) – на сцената в България в последните 20-30 години, които показват лицето на популярната култура у нас.

Моята препоръка към разработката е: тъй като част от разглежданите формати още са на екран, прекъсването на изследването във времето до 2020 година не ни дава представа за актуалната динамика в тяхното развитие и тук се открива поле за продължаване на изследването.

В заключение - разработката умело съчетава изследователски и практически аспекти в поставените си цел и задачи, демонстрира професионална компетентност в описателната и изследователска част. Разработката отговаря на изискванията за дисертационен труд, има съществени приноси и показва, че кандидатът притежава задълбочени знания и опит, като умее да обработва и анализира голям обем от материали.

Предвид гореизложеното считам, че представеният дисертационен труд ми дава основание с пълна увереност да предложа на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на **Етиен Херцел Леви**.

Декември 2023 г.

проф. д-р Момчил Георгиев